

Zutphen vijftig jaar geleden: 1964 (2)

Theo Hebing

‘Duik’ in Zutphens verleden

6 april 1964 – Ook Zutphen heeft veel van zijn roemrijke verleden begraven. De tand des tijds heeft er zand en puin over gestrooid. Maar zo nu en dan komt er nog wel eens iets tastbaars uit de historie aan het licht.

Zaterdagochtend was dat het geval onder het pand Lange Hofstraat 1 – vroeger winterverblijf van de Bronckhorsten – waar jongens bij het opruimen van een kelder een losse steen vonden. Toen die steen werd weggenomen, ontstond er een gat, dat met weinig moeite zo groot kon worden gemaakt dat een slanke jongeman er doorheen kon.

Er bleek onder de kelder nog een kelder te zitten, waaruit scherven en scherfjes werden opgediept. En ook een oude sleutel, skeletdelen, stukken van roemers, porselein met Chinese motieven, een pulletje en nog meer voor een leek moeilijk definieerbare zaken.

Uit de kelder onder de kelder van het pand Lange Hofstraat 1 werden allerlei scherven en scherfjes opgediept. (Stedelijk Museum Zutphen)

Het bleef trouwens niet bij één kelder-onder-de-kelder van het eeuwenoude pand. Want naast de kelder met de scherven werd nog een ruimte gevonden. De wanden daarvan bestaan uit bijzonder gave en schone kloostermoppen. Deze kelder loopt een eindje onder de straat door en het eigenaardige is, dat nergens een al of niet dichtgemetselde ingang kon worden gevonden.

Juffrouw Mies neemt afscheid van Hovense kleuterschool

9 april 1964 – De kleuterschool in De Hoven was woensdag versierd met kleurige slingers. Ook de kleuters liepen er bijzonder feestelijk bij. Getooid met papieren mutsen en gestoken in hun zondagse kledij droegen ze 's morgens ieder hun eigen stoel naar het grote lokaal om afscheid te nemen van hun ‘tante Mies’.

A l op 1 april had mejuffrouw Fransen de pensioengerechtigde leeftijd bereikt,

maar omdat de kleuters toen juist paasvakantie hadden, beloofde zij, als de school weer begon, nog even terug te komen om iedereen goeden-dag te zeggen.

De weken vóór de paasvakantie waren de kleuters druk bezig geweest met het instuderen van een speciaal versje: ‘Juffrouw Mies gaat ons verlaten, en dat doet ons veel verdriet. Wij zullen u zo missen, ook al gelooft u dat soms niet...’ zongen heldere kinderstemmetjes op de wijs van *Oh my darling Caroline*. En er waren natuurlijk cadeaus: een wandlamp namens het personeel en een staande schemerlamp van de oudercommissie.

Onderzoek in Polsbroek naar onmaatschappelijkheid

14 april 1964 – Blijkens het jaarverslag van de Stichting Katholiek Maatschappelijk Werk is in 1962/63 een uitgebreid onderzoek verricht naar de ‘onmaatschappelijkheidsverschijnselen’ in het Polsbroekkwartier en naar de mate waarin deze zich in de gezinnen manifesteren.

Van 87 ‘doorgelichte’ gezinnen zal om praktische redenen begonnen worden met een intensieve begeleiding van een tiental. Bij de selectie is rekening gehouden met de wenselijkheid gezinnen met opgroeiende kinderen te laten prevaleren.

Nieuwe concentraties

Naast dit alles blijft voor de beleidsbepaling van de stichting een vraag hoe de sanering van de buurt zal plaatsvinden en de wijze van verspreiding der gezinnen. Er dreigen duidelijk nieuwe concentraties te ontstaan. Begeleiding van verhuizende gezinnen, evenals in voorgaande jaren, is niet of bijna niet mogelijk geweest, daar er bij de Dienst Huisvesting naar buiten uit geen planning merkbaar was met betrekking tot de huisvesting. In de verslagperiode werd (intensief) contact onder-

houden met 73 gezinnen die in aanmerking komen voor sociale integratie.

De huisvesting in het Mariahofke (het clubhuis in de Polsbroek) is nog altijd een der grootste zorgen van het bestuur. De accommodatie is te beperkt. Het aalmoezenierschap blijkt van kapelaan Nibbelke zo veel tijd en aandacht te vragen dat het bestuur denkt aan een part-time taak voor een daartoe buiten de parochie aan te trekken priester.

‘Over vijftig jaar telt Zutphen 75.000 inwoners’

23 mei 1964 – ‘Zutphen en naaste omgeving zullen er rekening mee moeten houden dat er over vijftig jaar – in verband met de “overvloeiing” van de Randstad Holland – in dit gebied 75.000 mensen wonen. Dit betekent dat er in die periode vijftienduizend woningen dienen te worden gebouwd en dat het industrieterrein moet worden verdubbeld of zelfs verdrievoudigd. Men zal ook dienen te zorgen voor belangrijke recreatieve voorzieningen, op cultureel en sportgebied. Een en ander vraagt voor het gehele gebied een groot programma, dat in de eerstkomende vijf of tien jaar duidelijk vorm moet krijgen.’

Aldus burgemeester S. de Jong in een causerie over het onderwerp *Zutphen, verleden, heden en toekomst* tijdens een bijeenkomst ter gelegenheid van het gouden jubileum van het departement Zutphen van de Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel. ‘Het heden is voor Zutphen als geheel – dacht ik – gunstig’, aldus de burgemeester. ‘De ligging van de stad is goed; dat geldt voor de water-, land- en spoorwegen. We hebben een goede stedenbouwkundige verdeling tussen het industrieterrein en de woongedeelten. Verder is er een goed georganiseerde middenstand met een daarbij behorende behoorlijke apparatuur. En de industrie is goed gevarieerd.’

Krottenprobleem

Maar de burgemeester noemde ook enkele minder gunstige aspecten. De bevolkingstoename is geringer dan in Nederland als geheel. Burgemeester De Jong vermoedde dat de duidelijke achterstand in de woningbouw hier debet aan is. En verder zit Zutphen met een oude binnenstad, met daarmee annex een zeer verontrustend krottenprobleem. Jarenlang reeds worden er meer huizen aan de bewoning onttrokken dan men woningwetwoningen mag bouwen.

Wat de toekomst betreft sluit de burgemeester zich aan bij prof. Thijsse, die uitgaat van twintig miljoen Nederlanders in het jaar 2000. 'De 'overvloeiing' van het westen is niet tegen te houden; de stroom van het westen naar het oosten wordt in de komende decennia verwacht.' Burgemeester De Jong accentueerde dat men in dit gebied in deze zaak moet meespelen. Dat kan men alleen maar doen door ervoor te zorgen dat de verbindingen met het westen des lands beter worden (de IJssel wordt te zijner tijd verbeterd). Rechtstreekse verbindingen met het westen des lands zijn zeer noodzakelijk. Hoe ontwikkelt zich ons industrieterrein en waar bouwen we onze woningen?' zo vroeg de heer De Jong zich verder af.

Koningin Wilhelminaschool geopend

27 mei 1964 – Het was voor de heer H.A. Post, voorzitter van de Vereniging tot Bevordering van het Christelijk Onderwijs te Zutphen, dinsdagmiddag een heuglijk moment om de Koningin Wilhelminaschool voor christelijk ulo aan de Spittaalderkamp, hoek Van Heemstrastraat, te mogen openen. Hij stelde dat er een lange en moeilijke weg was afgelegd die uiteindelijk toch geleid heeft tot de bouw van dit riant schoolgebouw.

In de aula van de nieuwe school begroette de heer Post in het bijzonder mevr. De Zeeuw, wier man zo'n belangrijke rol had gespeeld in de geschiedenis van deze onderwijsinstelling, die in de volksmond wel 'de school van De Zeeuw' heet.

Geen schetterend koper

Nadat de voorzitter er op had gewezen dat hij bij de opening van de samenkomst zeer bewust 1 Corinthe 13 had gelezen, betoogde hij nadrukkelijk: 'Wij pretenderen christelijk onderwijs te geven en nemen daarmee een grote verantwoordelijkheid op ons. Het moet geen schetterend koper of schallend cymbaal worden, maar werk uit liefde voor Christus.'

Namens het hoofdbesuur van de Vereniging voor Christelijk-Nationaal Schoolonderwijs sprak de heer Oosterhagen, die graag de 'geestelijke bouwplannen' centraal wilde stellen: het leiden van de kinderen tot Christus. Vervolgens kwamen twee meisjes-leerlingen naar voren, van wie er een – heel parmantig en niet op rijm – een goed geformuleerde gelukwens uitsprak en meteen namens alle leerlingen het aquarium aanbood, dat in de gang van het nieuwe schoolgebouw prijkt. Uit haar woorden viel op te maken dat de vissen en de verlichtingskap later zullen volgen.

Plan ‘Voorsterallee’ biedt ruimte aan 450 woningen

4 juni 1964 – In de eerstvolgende vergadering van de gemeenteraad komt een voorstel van B & W aan de orde tot vaststelling van het uitbreidingsplan ‘Voorsterallee’. Het plan voorziet in 27 bungalows, 6 eengezinswoningen in open bebouwing, 91 eengezinswoningen in half gesloten bebouwing, 162 eengezinswoningen in gesloten bebouwing, 102 meergezinswoningen in drie woonlagen, 60 meergezinswoningen in vijf woonlagen en 4 woningen bij winkels. En verder 4 winkels (waarbij woningen), 4 dagwinkels, 5 openbare of bijzondere gebouwen, 79 autoboxen en een servicestation.

Het betreft hier een plan voor het gebied aan weerszijden van de Voorsterallee ten zuiden van het Kerkpad en de Damlaan, dat behoort tot het bij de grenswijziging met de gemeenten Gorssel en Warnsveld per 1 januari 1950 aan Zutphen toegevoegde grondgebied. Het wordt in hoofdlijnen begrensd door de Polbeek in het noorden, de Damlaan en het Kerkpad aan de oostzijde, de toekomstige rijksweg aan de zuidzijde en de bestaande bebouwing langs de Schimmelpennincklaan en het reeds uitgevoerde gedeelte van het plan ‘Polbeek’ in het westen.

In het westelijk gedeelte van het plan is de nieuwe provinciale weg opgenomen, die via de Heeckerenlaan en het Oranjeplein naar de Van der Capellenlaan loopt en uiteindelijk aansluiting geeft op de Deventerweg.

De gronden ten zuiden van de Berkel hebben een agrarische bestemming zonder bebouwing gekregen; die ten westen van de hoogspanningsleiding zijn bestemd tot openbaar groen en volkstuinten. Met deze bestemmingen kan een goede overgang worden verkregen tussen de stedelijke bebouwing van Zutphen en de agrarische gronden.

Burgemeester De Jong opent asfaltfabriek

24 juni 1964 – Met een simpele druk op een knop, waardoor een sirene begint te loeien en enkele machines gaan draaien, stelde burgemeester S. de Jong vanmiddag om drie uur een nieuwe Zutphense fabriek in bedrijf. Het is de NV Asfaltfabriek ‘Zutphen’, die – zoals eerder een betonfabriek, een betoncentrale en een bitumendepot – werd opgericht op initiatief van de NV GOBI. Het bedrijf gaat warm- en koudasfalt produceren voor de wegenbouw.

De nieuwe fabriek kon tot stand komen dank zij veel goede samenwerking en de spreekwoordelijke Achterhoekse nabuurschap. Op het stedelijke industrieterrein was aan het water namelijk geen grond meer te krijgen. Aanvoer van grind en andere materialen per as zou veel te duur worden en dus... werd de afstand tussen bedrijf en vaarwater overbrugd.

Op een ruim honderdvijftig meter lange loopbrug is een transportband gemonteerd, die de fabriek aan de benodigde grondstoffen helpt. Die grondstoffen kunnen dus – en daar gaat het om – per schip worden aangevoerd, ook al ligt het bedrijf niet onmiddellijk aan een haven. De loopbrug met de transportband heeft een vrije overspanning van tachtig meter, een soort hangbrug, die vanuit twee stalen torens van tweeëntwintig meter hoog – wordt vastgehouden met kabels.

De asfaltfabriek heeft een opslagcapaciteit van zes ton bitumen, die constant op een temperatuur van 180 °C wordt gehouden. De bitumenaanvoer geschiedt in verwarmde tankboten. De warm-asfaltinstallatie is volautomatisch. De installatie wordt bediend door één man, vanuit een ‘commandowagen’. ●

(De rubriek ‘Zutphen vijftig jaar geleden’ bestaat uit veelal ingekorte artikelen die destijds in de *Zutphensche Courant* hebben gestaan.)